

Тема номера: Золото і блакить

РЕДАКЦІЯ VERBUM

27 КВІТНЯ 2022

Шановні читачі! Ми довго вагалися, чи готувати новий випуск, поки на українські міста падають бомби, люди на окупованих територіях зазнають катувань і гинуть, тисячам українців бракує найнеобхіднішого, а ризик втратити все тяжіє навіть над тими, хто перебуває у відносній безпеці. У цих обставинах слова не раз здавалися нам чимось незначним — чимось, що можна (і варто) відкласти на потім.

Вінсент ван Гог, «Пшеничний лан із воронами», 1890 р.

Та річ у тім, що якраз мовчання від нас і хочуть люди, яким Україна стоїть поперек горла. Геноциди не обмежуються винищенням людей — вони скеровані також на винищення пам'яті, будь-яких проявів ідентичності та свідчень про самобутність культури. Руйнуючи 1992 року Сараєвський інститут сходознавства й Сараєвську національну бібліотеку, де за добу згорів понад мільйон книжок, серби керувалися не воєнними мотивами й навіть не прагненням ускладнити життя мешканцям обложеного міста (бо ж чи дуже допомогли би сходознавчі архіви людям, що стоять у чергах по воду?), а саме бажанням стерти боснійську самосвідомість — щоб і сліду не лишилося. Зносячи книжки на вогнища у 1930-х роках, нацисти не просто показово страчували ідеї, які їх не влаштовували, а й готували ґрунт для нового світу, у якому місце для неарійської культури лишиться хіба в музеях, де вона буде вміщена в арійський інтерпретативний контекст і вже ні на кого не зможе вплинути.

Одне слово, ворог хоче, щоб ми замовкли. Ворог прагне нашої загальнонаціональної амнезії. А значить, говорити й писати, читати й пам'ятати — це теж важлива частина опору. Тож новий випуск «Вербуму» присвячений осмисленню сучасних подій, а разом — пригадуванню української традиції боротьби.

У тяжкі часи особливої цінності набувають символи, у яких сконцентровані важливі для нас ідеї і відчуття. Тому цей випуск відкриває добірка зображень архангела Михаїла, що бореться з демонами: він топче, січе й по-всілякому гамселить пекельне поріддя, нагадуючи нам, що в людей, які борються на боці добра, є великі небесні заступники.

Утім, питання про небесних заступників стає дуже непростим, коли зло приходить на твій поріг. Максим Віхров попереджає про виклики, із якими вже невдовзі доведеться зустрітися Церкві в Україні, і про те, що знадобиться чимало мудрої праці, аби довести, що Церква — «щось більше, ніж гібрид “Червоного хреста” і товариства психологічної самопомочі».

Ольга Петренко-Цеунова пише про Празьку школу — спільноту письменників, які об'єдналися в 1920-х роках, щоби словом і ділом боролася за самобутність України. Їхні вчинки могли здаватися незначними, марними, навіть абсурдними, проте в історичній перспективі виявилися частиною того цементу, на якому зараз тримається українська ідентичність.

Завершується випуск текстом, якому вже понад сто років: есеїстикою Михайла Грушевського зі збірки «На порозі нової України» (повну версію цього вкрай цікавого твору з коментарями можна прочитати на «Діаспоріані»). Грушевський пише невдовзі після того, як російські війська нищать його дім у Києві, і не тільки ця деталь виявляється страшенно близькою. Роздуми про західну й чорноморську орієнтацію України, наголос на потребі розбудовувати власну економіку і науку, підозра до російської культури, якою нас силоміць намагаються годувати,

водночас удаючи, що вона поза політикою, — усе це звучить свіжо, наче позавчора написане. І є надія, що цього разу слова Грушевського матимуть більший вплив на реальність, ніж століття тому.

РЕДАКЦІЯ VERBUM

27 КВІТНЯ 2022

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**